

IMIGRACIJA LIETUVOJE: DARBO RINKOS POREIKIAI IR PERSPEKTYVOS

Egidijus Nedzinskas¹

¹ *Mykolo Romerio universitetas*

el. paštas: e.nedzinskas@mruni.eu

Egidijus Nedzinskas. Viešojo saugumo fakulteto Policijos veiklos katedros lektorius.

Anotacija

Lietuvos Respublikos Darbo biržos duomenų analizė parodė, kad šalyje didėjant darbo jėgos paklausai, verslininkai labiausiai jaučia kvalifikuotų darbininkų ir amatininkų, aptarnavimo sferos ir prekybos darbuotojų stygių. Atsižvelgiant į šalies ekonominį potencialą, manytina, kad Lietuvai papildomų darbuotojų poreikis galėtų būti patenkintas tik pritraukiant darbingo amžiaus imigrantus ne iš ES valstybių narių, bet, pirmiausia iš kaimyninių valstybių – Rusijos, Ukrainos, Baltarusijos, kadangi šiose valstybėse žemesnis pragyvenimo lygis.

Šio straipsnio atlikto tyrimo tikslas – nustatyti imigracijos poveikį Lietuvos ir Kauno darbo rinkai.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: užsienietis, asmuo be pilietybės, migracija, imigrantai.

Abstract

The analysis of all available Lithuanian Labour Exchange data has shown: while the demand of labour force is increasing, the businessmen mostly feel the lack of skilled workers and artisans, the workers of service and trade staff. Considering the economical potential of the country, it is supposed that requirement of additional workers in Lithuania could be satisfied only by attracting able-bodied immigrants - not from EU states members but, mostly, from neighbour states – Russia, Ukraine, Byelorussia, because the living standard is lower in these countries.

The aim of investigation described in this article is to find out the influence of immigration towards the labour market in Lithuania and in Kaunas.

KEYWORDS: a foreigner, a person without citizenship, migration and a migrant.

Įvadas

Migracija yra sudėtingas, sunkiai apibūdinamas ir išmatuojamas procesas. Prie klasikinių migracijos apibrėžimų priskirtini šie: migracija – gyventojų persikėlimas iš vienos gyvenamosios vietos į kitą, kertant administracines vietovės ribas; migracija yra individų ar grupių persikėlimas iš vienos gyvenamosios vietovės į kitą, turint tikslą naujoje vietovėje pasilikti pakankamai ilgą laiką [1]. Migracija yra asmenų persikėlimas santykinai ilgam laikui, gana dideliu atstumu [2]; gyvenamosios vietos keitimas visam ar tam tikram laikui kertant teritorines ribas [3]. Nors šie migracijos apibūdinimai nėra identiški ir ganėtinai neapibrėžti, tačiau juose vyrauja du pagrindiniai kriterijai: erdvės (gyvenamosios vietos pakeitimas) ir laiko (persikėlimas tam tikram laikui) dimensijos.

Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenimis [4] pastaraisiais metais į šalį atvykstančių užsieniečių srautas pradėjo didėti. Išanalizavę 2002–2006 m. Lietuvos Respublikos Statistikos departamento pateiktus duomenis, nustatėme, kad per analizuojamą laikotarpį statistiškai patikimai didėja išduotų leidimų gyventi Lietuvoje skaičius, be to leidimų nuolat gyventi Lietuvoje kasmet išduodama vidutiniškai 5 kartus daugiau nei leidimų laikinai gyventi. Tarp imigrantų vyravo asmenys iš Rusijos Federacijos, Ukrainos, Baltarusijos ir Vokietijos. Todėl kyla klausimas: kokią įtaką Lietuvos ir Kauno darbo rinkai turės šiuo metu pastebimai didėjantis skaičius išduotų leidimų dirbti imigrantams.

Sociologinių apklausų duomenimis Lietuvos visuomenė nepasirengusi susitaikyti su globalizacijos pasekmėmis ir nepakankamai tolerantiškai vertina užsieniečių buvimą Lietuvoje, profesinės sąjungos prieštarauja trečiųjų

jų valstybių piliečių atvykimui dirbti į Lietuvą, todėl būtina aiškinti, kad užsieniečių atvykimas ir gyvenimas Lietuvoje gali būti naudingas tiek ekonominiu, tiek socialiniu, tiek daugiakultūrinės visuomenės formavimosi požiūriu.

Tačiau imigracija senosiose ES valstybėse narėse suvokiama taip pat kaip ir didžiausias iššūkis, nes imigrantai ešą užimą šalies piliečių darbo vietas ir atimą jų socialines garantijas. Imigracijos problemą atskleidžia ir Vakarų valstybių griežti imigraciniai įstatymai. Didžiausią problemą senosiose ES valstybėse narėse kelia darbo jėgos atplūdis iš naujųjų Sąjungos narių.

Šio straipsnio tyrimo objektas – imigrantai, siekiantys oficialių darbo santykių Lietuvoje.

Straipsnio tikslas – nustatyti imigracijos poveikį Lietuvos ir Kauno darbo rinkai.

Tyrimo uždaviniai:

- išanalizuoti Lietuvos darbo rinkos poreikius ir perspektyvas sietinas su imigracija;
- ištirti kaip imigracija įtakoja Lietuvos ir Kauno darbo rinkai.

Taikyti šie tyrimo metodai: literatūros analizės, lyginamasis, statistinės analizės ir apibendrinimo.

Statistinė analizė atlikta bazių vadybos sistema „Microsoft Access 7.0 for Windows“. Studento (t) kriterijus taikytas hipotezei apie vidutinių reikšmių lygybę tikrinti. Duomenų skirtumas statistiškai reikšmingas, kai $p < 0,05$.

Migracijos teorinės priežastys

Migracijos priežastims aiškinti ir skirtos pagrindinės migraciją aiškinančios teorijos: Neoklasikinė ekonomi-

kos, dviejų darbo rinkų, migracijos tinklo, migracijos sistemų ir pasaulio sistemų.

Šios migracijos teorijos aiškina, kodėl, kur ir kaip žmonės migruoja, kokios priežastys skatina pakeisti nuolatinę gyvenimo vietą, ar laikinai ieškoti kitos gyvenimo ar darbo vietos. Migracijos teorijos išskiria šiuos bendrus veiksnius, veikiančius gyventojų migraciją: demografinius, socialinius-kultūrinius, politinius ekonominius, psichologinius saugumo geografinius ir kitus veiksnius.

Pasak M.Okolski [5], makro rodiklių, kitaip tariant, struktūrinių rodiklių, analizė demonstruoja tik migracijos potencialą. Jis teigia: „Tokie rodikliai kaip pajamų skirtumai, atlyginimų ar nedarbo lygis yra labai svarbūs potencialiems migrantams, tačiau nenulemia jų sprendimų“. Didelis skirtumas tarp potencialių migrantų ir migravusių tik patvirtina šią hipotezę.

Svarbus migracijos tyrimų aspektas yra migracijos veiksnių vertinimas. Galima teigti, kad žmonės migruoja tikėdamiesi, jog jų gyvenimas naujoje vietoje bus geresnis. Neveikiant kokioms nors papildomoms jėgoms, asmens sprendimas migruoti remsis dviejų vietovių pranašumų ir trūkumų subjektyviu vertinimu, t. y. vietovės, kurioje asmuo gyvena, ir vietovės, į kurią jis ketina migruoti [6]. Tai leidžia teigti, kad vienu metu migraciją lemia dvejopi veiksniai: išstumiantys iš vietovės, kurioje asmuo konkrečiu momentu gyvena (išstumiantys/stūmos veiksniai – push factors), ir pritraukiantys – į vietovę, kur asmuo ketina migruoti (pritraukiantys/traukos veiksniai – pull factors). Pagal prigimtį šie veiksniai gali būti įvairaus lygmens. Jie gali veikti visos šalies mastu (makrolygmuo), bendruomenės, giminės, šeimos lygmeniu (mezolygmuo) ar individo lygmeniu (mikrolygmuo). Paprastai migraciją vienu metu lemia abiejų rūšių veiksniai: tiek stūmos, tiek traukos. Taigi yra dvi šalys, tarp kurių migruoja asmuo, nusprendęs išvykti. Kai veiksniai labai stiprūs, gali formuotis migracijos srautai (migracijos srautas yra didelis skaičius žmonių, kurie per tam tikrą laiką išvyko iš vienos vietovės ir nuvyko į kitą tą pačią vietovę [6].

Ekonominės perspektyvos požiūriu tarptautinė migracija yra mechanizmas, leidžiantis persikirstyti darbą. Vadovaujantis šiuo požiūriu tarptautiniai migrantai yra dirbantieji. Tokiu atveju ekonominės migracijos teorijos pirmiausia aiškina darbo migraciją lemiančius veiksnius. Viena pagrindinių ir seniausių šios prieigos idėjų yra ta, kad darbo migraciją formuoja skirtumai tarp įvairių vietovių darbo pasiūlos ir paklausos. Migracijos srautai driekiasi iš žemo darbo užmokesčio šalių į aukšto darbo užmokesčio šalis [6]. Dar Ravenstein'as [7] savo knygoje „Migracijos įstatymai“ teigė, kad daugumos žmonių siekimas geriau save materialiai aprūpinti yra svarbiausias veiksnys, sąlygojantis migraciją. Jo nuomone, ekonominiai motyvai yra pirminiai migracijos motyvai.

Kitas migraciją skatinantis veiksnys susijęs su modernioms visuomenėms būdingu darbo rinkos išsišakojimu. Intensyviuose kapitalo sektoriuose darbininkai gauna

nuolatinis darbus, jie gerai apmokomi tam, kad didėtų produktyvumas ir galėtų naudotis naujausia technika. Tačiau kai užduotims atlikti reikia fizinės darbo jėgos, joms įvykdyti užtenka ribotų įgūdžių/kvalifikacijos, toks darbas dažnai yra laikinas. Žmonės, atliekantys šiuos darbus, rizikuoja būti atleisti depresijų ar ne sezono metu. Kai verslas klesti, darbdaviams sunku rasti lanksčios/laikinos užimtos darbo jėgos. Daugiausia taip yra todėl, kad tradiciniai tokios darbo jėgos šaltiniai išsekę: moterys dabar linkusios dirbti visą darbo laiką, o išsilavinimo siekimas daro neįmanomą samdyti jaunimą laikiniams darbams. Todėl darbdaviai orientuojasi į migrantų rekrutavimą šioms darbo vietoms užimti [7].

Mokslininkas E. S. Lee [8] analizavo išstumiančiuosius, pritraukiančiuosius ir neutraliuosius migracijos veiksnius. Pusiausvyra tarp šių veiksnių lemia, kokia migracija – teigiama ar neigiama, yra konkrečioje vietoje. Kas nepriimtina vienoje vietovėje, gali tapti palankiu, mases pritraukiančiu veiksmu kitoje. Jei sąlygos abiejose vietovėse panašios, daugelį žmonių veiks „neutralusis“ migracijos veiksnys, t. y. toji vieta nei „trauks“, nei „stums“ migrantus. Migracija bus neįmanoma, jei ji bus ribojama įstatymais, kvotomis ar įvairiais leidimais. Kai kuriems (tačiau ne visiems) klišės gali būti ir atstumas bei transporto išlaidos; neturtingiesiems ir mažos problemos gali virsti dideliais suvaržymais.

Teigiami ir neigiami veiksniai, susiję su kilmės bei tikslo vietove, yra įdarbinimo galimybės, gyvenimo sąlygos, klimatas, kultūros ir laisvalaikio paslaugų prieinamumas, diskriminavimo buvimas ar nebuvimas.

Įvairių tyrimų duomenimis, įsidarbinimas ir gaunamos pajamos yra pagrindiniai veiksniai, didinantys migravimo potencialą [8]. Migracijos teorijose vadinami stūmimo ir traukos veiksniai gali būti išskiriami tik sąlyginai, nes stūmimas ir trauka yra tik santykiniai rodikliai. Priklausomai nuo lyginamų valstybių, subjektų, kurie lygina alternatyvas, tie patys veiksniai gali atlikti skirtingus vaidmenis.

Lietuvos darbo rinkos poreikiai ir perspektyvos

Konstatuotina, kad per analizuojamą 2006-2008 metų laikotarpį, Lietuvoje sumažėjo bendras gyventojų skaičius, t. y. tiek vyrų, tiek moterų sumažėjo tolygiai [9].

Siekiant optimizuoti pastoviai kintančius ieškančių darbo asmenų skaičius, pabandyta nustatyti, kiek tokių asmenų įregistruota Lietuvos darbo biržoje vieno, atsitiktinai pasirinkto mėnesio laikotarpiu [10]. Fiksuoti 2006 metų kovo 1 d., 2007 m. kovo 1 d. ir 2008 metų kovo 1 d. duomenys rodo, kad per analizuojamą laikotarpį vyko pastovus ieškančių darbo asmenų skaičiaus didėjimas (nuo 2,5 proc. 2006 m. iki 3 proc. 2008 m. $p < 0,001$). Ieškančių darbo vyrų ir moterų skaičius reikšmingai skyrėsi – dominavo moterys.

Per analizuojamą laikotarpį Lietuvoje moterų nedarbas yra didesnis nei vyrų, todėl darytina prielaida, kad ateityje gali moterų nedarbas gali išlikti didesnis nei vyrų.

1 lentelė. Ieškančių darbo asmenų kitimas Lietuvoje (2006-2008 m.)

LR gyventojai	2006 m. kovo 1 d.				2008 m. kovo 1 d.			
	Įregistruota LR gyventojų		Įregistruota ieškančių darbo asmenų		Įregistruota LR gyventojų		Įregistruota ieškančių darbo asmenų	
	abs. sk.	proc.	abs. sk.	proc.	abs. sk.	proc.	abs. sk.	proc.
Vyrai	1598100	47*	34076	2,1**	1577000	46,8	42604	2,7
Moterys	1827200	53	51119	2,8	1807900	53,2	57291	3,2
Iš viso	3403300	100	85195	2,5	3366200	100	99895	3

p<0,001 lyginant 2006 kovo 1 d. vyrų duomenis su 2006 m. kovo 1 d. moterų duomenimis;

p<0,001 lyginant 2006 kovo 1 d. įregistruota ieškančių darbo vyrų su 2008 m. kovo 1 d. įregistruotų ieškančių darbo vyrų duomenimis;

Šiame tyrime išanalizuoti 2006-2007 metų Lietuvoje didžiausios darbo jėgos paklausos duomenys (2 lentelė). Išsiaiškinta, kad Lietuvoje didžioji dalis darbo jėgos paklausos per 2006-2007 metus teko kvalifikuotiems darbininkams ir amatininkams (kvalifikuoti darbininkai ir amatininkai taiko savo specialiąsias žinias, kvalifikaciją ir įgūdžius gavybos ir statybos srityse, lieja iš metalo, montuoja metalinius statinius, reguliuoja stakles, gamina, derina, prižiūri ir taisy mechanizmus bei mašinas, įrangą ar įrankius, atlieka spausdinimo darbus, gamina ar perdirba maisto produktus, tekstilės gaminius, medienos, metalo ir kitus gaminius bei gamina rankų darbo gaminius). 2006-2007 metais kvalifikuotų darbininkų ir amatininkų darbo jėgos paklausa buvo didesnė negu aptarnavimo sferos ir prekybos darbuotojų, reikšmingai skyrėsi (p<0,001). Statistiškai reikšmingo skirtumo 2006-2007 metais tarp kvalifikuotų darbininkų ir amatininkų bei aptarnavimo sferos ir prekybos darbuotojų nenustatyta, atitinkamai (36,7 proc. ir 34,2 proc., 22,7 proc. ir 18,2 proc.) Lietuvoje trūko panašaus skaičiaus kvalifikuotų darbininkų ir amatininkų bei aptarnavimo sferos prekybos darbuotojų. Tačiau 2007 metais stebimas mažėjimas kvalifikuotų darbininkų ir amatininkų bei aptarnavimo sferos ir prekybos darbuotojų lyginant su 2006 metais.

2006-2007 metais specialistų, jaunesniųjų specialistų ir technikų darbo jėgos paklausa buvo didesnė, negu įrengimų, mašinų operatorių bei surinkėjų ir nekvalifikuotų darbininkų, reikšmingai skyrėsi (p<0,001). Statistiškai reikšmingo skirtumo specialistų, jaunesniųjų specialistų ir technikų bei įrengimų, mašinų operatorių bei surinkėjų nenustatyta, atitinkamai (14,9 proc. ir 17,3 proc., 14,4

proc. ir 15,3 proc., 11,3 proc. ir 15 proc.) Lietuvoje trūko panašaus skaičiaus Specialistų, jaunesniųjų specialistų ir technikų bei įrengimų, mašinų operatorių bei surinkėjų ir kitų darbininkų.

Lietuvoje nuo 2006 iki 2007 metų išaugo darbo jėgos paklausa. Per analizuojamą laikotarpį didžiausia darbo jėgos paklausa tenka kvalifikuotiems darbininkams ir amatininkams, tarp kurių daugumą pagrindė sudaro statybininkai. Pagal darbo jėgos paklausą nuo kvalifikuotos darbo jėgos neatsilieka aptarnavimo sferos ir prekybos darbuotojai, tai parduotuvių pardavėjai, virėjai ir padavėjai. Pagal darbo jėgos paklausą nuo 2006 metų lyginant su 2007 metais, darbo jėgos paklausoje didėja specialistų, jaunesniųjų specialistų ir technikų, (tai pardavimų vadybininkai, buhalteriai, verslo paslaugų vadybininkai ir kiti.), įrengimų, mašinų operatoriai bei surinkėjai, (tai sunkiasvorių sunkvežimių ir krovinių mašinų vairuotojai, mašinų operatoriai ir surinkėjai bei žemės ir miškų ūkio variklinių mašinų ir įrenginių operatoriai ir kiti) ir nekvalifikuotų darbininkų (tai apdirbimo pramonės darbininkai, transporto darbininkai ir krovikai, namų ruošos ir kitokie pagalbininkai, valytojai ir skalbėjai ir kiti).

Remiantis Lietuvos ir Kauno darbo biržų duomenimis, darytina prielaida, kad Lietuvos darbo rinkos perspektyvoje ir toliau didžiausią darbo jėgos paklausą turės kvalifikuoti darbininkai ir amatininkai, aptarnavimo sferos ir prekybos darbuotojai, su kuriais pasikeitus darbo rinkai konkuruos specialistai, jaunesnieji specialistai ir technikai bei įrengimų, mašinų operatoriai bei surinkėjai ir nekvalifikuoti darbininkai, kurių pagal visus išanalizuotus duomenis yra didelė paklausa.

2 lentelė. Lietuvoje didžiausia darbo jėgos paklausa (2006-2007 m.)

Darbo jėgos kategorijos	2006 m.		2007 m.	
	abs.sk.	proc.	abs.sk.	proc.
Kvalifikuoti darbininkai ir amatininkai	40200	36,7*	41500	34,2**
Aptarnavimo sferos ir prekybos darbuotojai	24900	22,7*	22100	18,2**
Specialistai, jaunesnieji specialistai ir technikai	16300	14,9*	21000	17,3**
Įrengimų, mašinų operatoriai bei surinkėjai	15800	14,4*	18500	15,3**
Nekvalifikuoti darbininkai	12400	11,3*	18100	15**
Didžiausios darbo jėgos paklausa	109600	100	121200	100

* $p < 0,05$ lyginant 2006 metų Lietuvos darbo jėgos paklausos duomenis su 2007 metų Lietuvos darbo jėgos paklausos duomenimis.

** $p < 0,001$ lyginant 2006-2007 metų Lietuvos kvalifikuotų darbininkų ir amatininkų duomenis su kitų darbo jėgos kategorijų duomenimis.

Imigracijos įtaka Lietuvos ir Kauno darbo rinkai

Siekdama patenkinti darbdavių poreikius kvalifikuotai darbo jėgai, 2006 m. Lietuvos darbo birža išdavė leidimus laikinai dirbti Lietuvos Respublikoje beveik 3 tūkst. imigrantų, iš jų 24 proc. sudarė komandiruojami imigrantai. Tai rodo, jog imigrantai atvyksta į šalį, kadangi yra trūkumas darbo jėgos įvairiuose sektoriuose. Atvykdami į Lietuvą bei Kauną jie didina įmonių pelnus ir padeda išspręsti daugelio įmonių darbuotojų stygių. Dauguma imigrantų dirba gamybos (36 proc.), transporto (34 proc.), statybos (20 proc.), paslaugų (9 proc.) ir kituose (1 proc.) sektoriuose. Pažymėtina, kad dauguma leidimų dirbti tarptautinių reisų vairuotojais, laivų korpusų surinkėjams ir suvirintojams, mūriniams, suvirintojams, laivų šaltkalviams išduota Ukrainos, Baltarusijos, Moldovos, Kazachstano, Gruzijos, Bulgarijos, Uzbekistano, Rumunijos, Kinijos, Turkijos ir Armėnijos piliečiams.

Palyginimui - didžioji dauguma imigrantų 2007 m. dirbo statybos (47 proc.), transporto (37 proc.), paslaugų (10 proc.) ir kituose (6 proc.) sektoriuose. Palyginus su 2006 m. ženkliai sumažėjo imigrantų dirbančių gamybos sektoriuje.

Išanalizavę turimus duomenis apie 2006-2007 metų į Lietuvą atvykusių dirbti imigrantus (6 lentelė), galime teigti, kad per šį laikotarpį išduotų leidimų skaičius atvykusiems dirbti imigrantams išaugo beveik du kartus. Dauguma iš jų į Lietuvą atvyko gavę laikinus leidimus dirbti, kiti - komandiruoti dirbti, atitinkamai (76 proc. ir 24 proc., 72 proc. ir 28 proc. $p < 0,001$). Statistiškai reikšmingai skyrėsi 2006-2007 metais atvykusių komandiruotų imigrantų, atitinkamai (24 proc. ir 28 proc. $p < 0,05$) į Lietuvą atvyko procentaliai panašus skaičius. Statistiškai reikšmingai skyrėsi 2006-2007 metais atvykusių imigrantų turinčių laikinus leidimus dirbti Lietuvoje, atitinkamai (76 proc. ir 72 proc. $p < 0,001$) į Lietuvą atvyko imigrantų procentaliai panašus skaičius.

3 lentelė. Lietuvoje atvykę dirbti imigrantai (2006-2007 m.)

Išduota leidimų dirbti	Leidimų paskirstymas			
	Komandiruotiems dirbti		Laikini leidimai dirbti	
	abs. sk.	proc.	abs. sk.	proc.
2006 m. (N=2982)	715	24*	2267	76**
2007 m. (N=5686)	1594	28	4092	72

* $p < 0,001$ lyginant 2006 metų komandiruotų imigrantų duomenis lyginant su 2007 metų komandiruotų imigrantų duomenimis.

** $p < 0,001$ lyginant 2006 metų komandiruotų ir turinčių laikinus leidimus dirbti imigrantų duomenis lyginant su 2007 metų komandiruotų ir turinčių leidimus dirbti imigrantų duomenimis.

Išanalizavus, vieną iš Lietuvos miestų – Kauną 2005-2007 metais atvykusių dirbti imigrantų duomenis (4 lentelė). galima teigti, kad 2005-2007 metais dauguma imigrantų į Kauną atvyko gavę laikinus leidimus dirbti, lyginant su komandiruotais dirbti asmenimis. 2005-2006 metais mažiau nei pusė komandiruotų imigrantų atvykę dirb-

ti į Kauną, atitinkamai (34 proc. ir 40 proc.) ir tik 2007 metais komandiruotų dirbti imigrantų sumažėjo iki penktadalio atvykusių imigrantų (18,9 proc. $p < 0,001$). Statistiškai patikimai reikšmingai skyrėsi 2005-2006 metais komandiruotų dirbti imigrantų, atitinkamai (34 proc. ir 40 proc.) į Lietuvą komandiruotų imigrantų procentaliai

atvyko panašus skaičius. Statistiškai patikimai reikšmingai skyrėsi 2005-2006 metais su laikiniais leidimais dirbti imigrantų, atitinkamai (66 proc. ir 60 proc.) vadinaisi į Lietuvą su laikiniais leidimais dirbti imigrantų procentaliai atvyko panašus skaičius. 2007 metais atvyko komandiruočių imigrantų mažiau negu imigrantų turinčių laiki-

nus leidimus dirbti reikšmingai skyrėsi ($p < 0,001$). Lietuvoje skirtingai nei Kaune 2005-2007 metų duomenimis viso išduotų leidimų skaičius nuo 2005 iki 2007 metų išaugo penkis kartus, tačiau mažėja išduotų leidimų dirbti komandiruotėms (18,9 proc.), o pastebimai kinta išduotų laikinų leidimų dirbti (81,1 proc. $p < 0,001$).

4 lentelė. Kaune atvykę dirbti imigrantai (2005-2007 m.)

Išduota leidimų dirbti	Leidimų paskirstymas			
	Komandiruotėms dirbti		Laikini leidimai dirbti	
	abs. sk.	proc.	abs. sk.	proc.
2005 m. (N=159)	54	34	105	66
2006 m. (N=262)	105	40	157	60
2007 m. (N=737)	139	18,9*	598	81,1**

* $p < 0,001$ lyginant 2005 metais komandiruotų imigrantų dirbti ir turinčių laikinus leidimus dirbti imigrantų duomenis su 2006 ir 2007 metų komandiruotų imigrantų dirbti ir turinčių leidimus laikinai dirbti imigrantų duomenimis.

** $p < 0,001$ lyginant 2005 metais komandiruotų imigrantų dirbti su 2006 ir 2007 metais turinčių laikinus leidimus dirbti imigrantų duomenimis.

Išvados

1. Darbo jėgos paklausa tiek Lietuvai, tiek Kaunui yra itin aktuali problema, kurią įvardija ne tik mūsų šalies verslas, bet ir užsienio investuotojai. Lietuvai ir Kaunui papildomų darbuotojų poreikis galėtų būti patenkintas pritraukiant darbingo amžiaus imigrantus ne iš ES valstybių narių, bet, pirmiausia iš kaimyninių valstybių – Rusijos, Ukrainos, Baltarusijos, kadangi šiose valstybėse žemesnis pragyvenimo lygis.
2. Remiantis Lietuvos ir Kauno darbo biržų duomenimis, darbo rinkos perspektyvoje ir toliau didžiausią darbo jėgos paklausą turės kvalifikuoti darbininkai ir amatininkai, aptarnavimo sferos ir prekybos darbuotojai, su kuriais pasikeitus darbo rinkai konkuruos specialistai, jaunesnieji specialistai, technikai bei įrengimų, mašinų operatoriai, surinkėjai ir nekvalifikuoti darbininkai. Esant darbo jėgos trūkumui šalyje, ekonominiu požiūriu imigrantai daro teigiamą įtaką darbo rinkai: konkuruodami tarpusavyje, nulemdami pigią darbo jėgą, jie didina įmonių pelnus.
3. Manytina, kad šalies vadovybė ir ateityje vykdys racionalią ir teisiškai pagrįstą politiką užsieniečių atžvilgiu ir tai padės išvengti neigiamų imigracijos padarinių, su kuriais jau susiduria senosios Europos žemyno šalys.

Literatūra

1. Daugherty, H. G., Kammeyer, K. C.W. (1995). *An introduction to population. The Guilford press.* New York, London. P 109, 112.
2. Petersen, W., Petersen, R. (1986). *Dictionary of demography terms, concepts, and institutions.* Greenwood press. New York, Westport, Connecticut, London P. 566.
3. Moiseenko, V.M. (1994). *Migracija naselenija.* Enciklopedičeskij slovar narodonaselenija. Moskva.P. :231.
4. www.migracija.lt (žiūrėta 2008 09 16).

5. Kaczmarczyk P., Okolski M. *International migration in central and Eastern Europe – Current and future trends.* UN expert group meeting on international migration nad development UN/POP/MIG/2005/12, 5 July 2005.
6. Stockwell, E.G., Groat, H.T. (1984). *Word population. An introduction to demography.* New York, London, Toronto. Franklin Watts. P. 289;
7. Ravenstein E.G. (1889). *On the law of migration. Journal of the Royal Statistical Society* 48(2) (cit. Young, 1994).
8. Lee, E.S. (1966). *A theory of migration. Demography*, No 3(1) (cit. Young, 1994).
9. www.stat.gov.lt/lt/ (žiūrėta 2008 09 16).
10. www.ldb.lt (žiūrėta 2008 09 16).

IMIGRATION IN LITHUANIA: REQUIREMENTS AND PERSPECTIVES OF THE LABOUR MARKET

Egidijus Nedzinskas

S u m m a r y

The aim of investigation described in this article is to find out the influence of immigration towards the labour market in Lithuania and in Kaunas.

The analysis of all available Lithuanian Labour Exchange data has shown: while the demand of labour force is increasing, the businessmen mostly feel the lack of skilled workers and artisans, the workers of service and trade staff. It is supposed that in future they are going to compete with specialists, junior specialists, technicians, the operators, collectors of machines and unskilled workers. Considering the economical potential of the country, it is supposed that requirement of additional workers in Lithuania could be satisfied only by attracting able-bodied immigrants - not from EU states members but, mostly, from neighbour states – Russia, Ukraine, Byelorussia, because the living standard is lower in these countries